

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ERASMUS PLUS
PROJEKT NUMMER – 2016-1IT02-KA201-024294
EDUGATE – Flerspråkig undervisning inom förskola och omsorg
O1-A4 Needs map

1. Professionell bakgrund hos lärare/undervisningspersonal

Enkäten delades ut till 165 lärare/undervisningspersonal; antal år inom yrket, utbildningsnivå, arbetsroll rapporterades i följande tabeller.

De flesta av lärarna/undervisningspersonalen som tog del av enkäten hade arbetat kortare än 5 år. Andelen med kortare/längre arbetserfarenhet i olika länder delades in enligt följande.

Erfarenhet inom förskolan	Fini	Gothenburg	Krasne	Piacenza	Praga	Riga	Media %
Kortare än 5 år	20%	20%	20%	3%	47%	15%	21%
Mellan 5 och 10 år	20%	20%	10%	23%	40%	35%	25%
Mer än 10 år	60%	60%	70%	73%	13%	50%	54%
totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

De flesta lärarna hade tagit studentexamen (55%) alternativt en kandidatexamen eller annan universitetsutbildning. Polen och Lettland har fler utbildade lärare, men utbildningen skiljer sig från de andra länderna där lärarutbildningen sker på universitet.

Utbildningsnivå	Fini	Gothenburg	Krasne	Piacenza	Praga	Riga	Media %
Studentexamen	20%	(Nursery nurses) 30%	100%	45%	17%	90%	55%
Kandidatexamen	80%	70%	0	53%	83%	10%	45%
totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Arbetsroll	Fini	Gothenburg	Krasne	Piacenza	Praga	Riga	Media %
Undervisningspersonal 0-3	23%	0	9%	45%	0	0	13%
Förskollärare 3-6	67%	61%	91%	55%	77%	100%	75%
Lärarassistent	7%	0	0	0	23%	0	5%

3-6							
Lärarassistent 0-3	3%	39%	0	0	0	0	7%
Totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

2. Språklig bakgrund hos lärare/undervisningspersonal

Lärare (de ansvariga för undervisning) har olika språkliga bakgrunder. De flesta talar mer än två eller tre språk utöver sitt modersmål. Till exempel kan lärare från olika länder tala upp till 3 eller 4 språk på olika nivåer - i Slovenien: kroatiska, engelska, franska, tyska, Italienska; I Göteborg: arabiska, bosniska, engelska, finska, persiska, somaliska, spanska; I Krasne: engelska, franska, tyska, spanska; I Piacenza: engelska, franska, tyska, spanska; i Prag: engelska, franska, tyska, ryska, spanska; I Riga: engelska, tyska, ryska.

Lärarna som kan flera språk på hög nivå använder dessa varje dag för att kommunicera med barn och föräldrar.

I förskolorna i Göteborg använder några lärare barnens modersmål, till exempel persiska, somaliska, bosniska, arabiska.

3. Närvarandet av tvåspråkiga barn i klassrummet efter land

Genom att analysera öppna frågor och räkna upp vilka modersmål barnen talar, framträder följande:

Invandringen ökat i Piacenza. Barnen kommer mestadels från Balkan, Sydamerika och Norra Afrika. Sammanlagt talas 22 olika språk i klassrummen. Ibland uppstår problem med kommunikationen med föräldrar som kan mycket lite Italienska. I vissa fall kan en storebror hjälpa till att medla med familjen.

Tjugosex språk talas i Sverige. Det är huvudsakligen språk från Afrika, mellan-östern, Balkan och Ryssland. Sverige tar emot många nyanlända flyktingar som inte talar landets majoritetsspråk. Lärarna berättar att de behöver ha tillgång till andra resurser för att ta vara på andras erfarenheter och hitta metoder för arbetet. [De menar att flerspråkighet måste betraktas som ett arv, så att kunskapen och förståelsen om barnens situation kan utvecklas.]

De andra länderna välkomnar vanligtvis familjer som kommer från angränsande länder, exempelvis Tjeckien, Lettland, Slovenien. Polen har ingen invandring.

Eftersom språk och kulturella skillnader kan skapa utmaningar måste lärare ofta tillta strategier som att tala långsamt, använda enkelt språk, ta hjälp av Google Translate, enligt lärarna.

4. Synen på andraspråk i tidig barndom

De flesta lärarna (74%) värdesätter lärande av andraspråk som startar i tidig barndom: att kunna mer än ett språk bidrar till lärande och utveckling, både om sig själv och omgivningen.

Tidig barndom är en tid då det är fördelaktigt att lära sig språk eftersom barnets sinnen är öppna och mottagliga, enligt lärarna. Flera språk bidrar till kognitiv utveckling. Lärare berättar exempelvis om fördelar med flerspråkighet är. Barnen lär sig språk fort, menar lärarna, och främmande språk lärs på ett sätt som liknar lärande av modersmål. Barn kan lätt lära sig nyanser i språket och särdrag vilket gör de bekanta med andraspråket. De lärare som värdesätter flerspråkighet menar att det uppmuntrar socialisering och möjligheten att "känna sig hemma" i ett multikulturellt samhälle; att få tillgång till mer information och att ha arbetsmöjligheter.

Endast 22% av lärarna anser att tvåspråkighet är av måttligt värde eftersom om andraspråk inte används varje dag är det inte användbart och glöms då bort. Dessutom kan barn i början ha svårt att separera språken, enligt lärarna. Några lärare nämner även att några föräldrar föredrar att deras unga barn endast hör ett språk, majoritetsspråket, i förskolan, då de är oroliga för språksvårigheter.

5. Syn på fördröjning i språkinläring och kognitiv utveckling

Lärare säger att det finns ett samband mellan kommunikationsförmåga och kognitiv utveckling men majoritet av urvalet (58% - deltagande i Göteborg svarade inte) tror att det endast i ett fåtal fall finns ett samband mellan kognitiv fördröjning och svårigheter i språksfären. Relationen mellan de två språken är individuella (t.ex. från födseln). I vissa fall (exempelvis stamning) har språkhinder inget påverkan på intelligensen, enligt lärarna. Ibland finns det ett samband med miljön (ickestimulerande; fattig; otillräcklig) eller med trauma. Språkstörningar är vanligare hos flerspråkiga barn, enligt lärarna, men generellt sällan förekommande. Om ett barn har svårt att uttala fonem i förskolan (3-6 år) måste de hållas under uppsikt. Lärare uttrycker även att problem med språk stör lärande, förståelse och kommunikation med omgivning.

6. Undervisningsmetoder

Lärarna säger att de är uppmärksamma på daglig kommunikationen. Exempelvis kan de också spela in barns kommunikation under lek. De för även anteckningar och använder olika bedömningsmatriser samt samarbetar med kollegor. De använder sig även av ett flertal olika aktiviteter för undervisning, exempelvis: sånger, rim, historier och bilder. Olika strategier används: förhandling, arbete med text, rollspel, visuella berättelser. De använder även teknologiska hjälpmedel: lärplatta och andra digitala verktyg. För att förstärka lärandet av majoritetsspråket tar lärarna stöd av andra. Till exempel finns lärare i förskolorna Göteborg som talar samma modersmål som de nyanlända barnen.

7. Behov inom undervisningen

Analysen av öppna frågor visar att städer med stort antal familjer med annat modersmål än svenska (Göteborg och Piacenza) har problem med vardaglig kommunikation eftersom lärarna upplever att föräldrarna verkar mer intresserade av information om aktiviteter (måltider, sömn...) än det som lärarna också vill tala om: pedagogisk verksamhet och barnets utveckling. Olika rutiner presenteras för dessa föräldrar såsom kost, passande klädsel för olika årstider, syftet med spontan lek, deltagandet i skolfester.

I dessa frågor krävs att lärare är eniga:

- Interkulturell kommunikation
- Betydelsen av modersmål
- Strategier att möta nyanlända som inte talar majoritetsspråket

Vårt urval förmedlar ett behov av att prioritera lärande av ett främmande språk i läroplaner till unga barn genom att understryka följande:

- Fokus på undervisning av språk som inkluderar alla barn och sker dagligen.
- Teorier om (och didaktik för) kognitiv utveckling och språklig kompetens.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ERASMUS PLUS
PROJEKT NUMMER 2016-1IT02-KA201-024294
EDUGATE – flerspråkig undervisning inom förskola och omsorg
Karta över träningskontexter och behov

A) Sammanfattning av svar från föräldrar som talar majoritetsspråket och är intresserade av ett tvåspråkigt program för sina barn.

Antal enkäter:

Sammanlagt var det 15 enkäter i Commune di Piacenza (Italien), 95 i Urząd Gminy Krasne (Polen), 30 i RĪGAS DOMEŠ IZGLĪTĪBAS KULTURAS UN SPORTA DEPARTAMENTS (Lettland), 15 i Zakladni skola a materska skola ANGEI vPraze 12 (Tjeckien), och 15 i Fini zavoad Radece, delo zla mlade, (Slovenien).

1. Utbildnings- och yrkesbakgrund hos de intervjuade föräldrarna

Sammanfattningsvis visade föräldrarnas utbildningsbakgrund ligga på en medelhög till hög nivå. Av de som intervjuats har **81%** (n.164) av mammorna och **66%** av papporna (n.161) en eftergymnasial utbildning. Anmärkningsvärt nog har 100% av mammorna och papporna som intervjuades i Prag en universitetsexamen. Angående deras arbetsroll har **30%** av (n.107) mammorna svarat att de är yrkesverksamma; endast i Polen var **2%** av mammorna arbetslösa. **44%** av de 108 papporna definierade sina yrken som tekniker och delägare. De resterande föräldrarna arbetar inom serviceyrken (26%), kontorlandskap (20%), är chefer (7%). Endast i Polen var **2%** av papporna arbetslösa.

2. Mammornas och pappornas språkliga bakgrund

98% av de 170 mammorna som intervjuats talade landets majoritetsspråk, endast **2%** talade ett annat språk som modersmål (hädanefter MM). Medan **97%** av de intervjuade papporna talade majoritetsspråket som MM, talade endast 3% ett annat språk. **83%** av de intervjuade n.170 familjerna talade minst ett annat andraspråk (hädanefter L2), utöver modersmål, särskilt engelska.

3. Föräldrarnas inställning till lärande av nytt språk vid tidig ålder

Föräldrar tog två positioner: å ena sidan vill de betona vikten av att befästa MM före lärande av andraspråk (**47%**); å andra sidan tycker **49%** av föräldrarna att det är onödigt.

Enligt föräldrarna i den andra positionen kan barn samtidigt lära sig olika språk eftersom de har ett bra minne: deras sinne är så mottagligt och flexibelt att det omedelbart fångar upp nya ord. Ytterligare, lär de sig lättare genom lek. Dessa

föräldrar tycker att kunna ett andraspråk ger nya erfarenheter, vänskap, arbetsmöjligheter och möjlighet att lära sig om olika kulturer

De föräldrar som tycker att det är viktigt att befästa MM/L1 innan barnet möter L2 (flest från Polen, Lettland och Slovenien), menar att MM är det viktigaste språket deras barn ska använda, eftersom barnen främst behöver kommunicera med föräldrar och annan släkt.

Endast en försumbar andel av föräldrarna är oroliga för att blanda språk: de befärdar att tidigt exponering till mer än ett språk kan skapa förvirring utan att göra det möjligt för barn att lära sig något språk väl.

När föräldrar ombes uttrycka fördelarna eller nackdelarna om att lära sig ett andraspråk vid tidig ålder, **räknar de flesta bara upp möjliga fördelar (91%)**: barn kan få bättre inlärningsförmåga, snabbare och mer uttålig inläring, förbättrad förmåga att växla mellan språk, kunskap om grundläggande grammatik, stavning och att inhämta en dialekt. Ytterligare, tycker de att barnen kommer att ha fler möjligheter i sin framtid. De kommer att kunna: kommunicera med fler människor, öppna deras sinnen för andra kulturer och till ett mångkulturellt samhället, resa utomlands och inneha förmågan att läsa i olika språk. De kommer att ha en bredare syn på världen och ha fler möjligheter i sina arbetskarriärer.

Däremot uttryckte **9%** av de 87 föräldrar som gav ett detaljerat svar en rädsla att **barn i ett tvåspråkigt klassrum kan ha fördröjning** i tal och visa förvirring i sitt användande av ord. Detta kan orsaka kommunikationsproblem. Några av föräldrarna trodde att lärande av mer än ett språk inte är passande för barn med utvecklingsproblem.

4. Hur en förälder kan uppmuntra en tvåspråkig utveckling hos ens barn

Vi belyser genomsnittet av de svar alla partner gett på varje punkt: de flesta föräldrarna (nästan 58%) tycker att det lättaste sättet att uppmuntra tvåspråkig utveckling hos deras barn är att låt barnet se på filmer i L2, följt av att skriva in sig i en tvåspråkig skola (52%), följt av uppmuntrandet av integration med andra barn och läsa för barnet i ett L2 de önskar att deras barn lär sig (28%), ta del av språklägger och spela datorspel i ett L2 (12% och 9% respektive).

5. Närmandet av tvåspråkiga program i förskolan

I genomsnitt är föräldrar positiva till tvåspråkiga program i förskolan (**93%**); särskilt i Tjeckien och Italien där 100% var positivt inställda till tvåspråkiga program. I Italien, Lettland och Tjeckien tror familjer att tvåspråkiga program bör starta innan års ålder, medan familjer i Polen och Slovenien tycker programmen bör startas efter 3 års ålder

B) Sammanfattning av svaren på enkäten för utländska föräldrar

Antal enkäter:

Det var sammanlagt 15 enkäter i Comune di Pianceza (Italien), 4 i Urząd Gminy Krasne (Polen), [100 Göteborgs Universitet] (Sverige).

1. Utbildningsbakgrund hos de intervjuade föräldrarna

29% av de 129 intervjuade föräldrarna har en högre utbildningsnivå (29% i Italien med) medan **21%** hade en gymnasieutbildning (67% i Italien och endast 25% i Polen). Vi kunde inte jämföra yrken eftersom inte alla partners delgav den informationen.

2. Språklig bakgrund hos mammorna och papporna.

Här listas genomsnittet av språken som talas av föräldrarna: baltiska språk: 22%, engelska: 11%, spanska: 10%, arabiska: 8%, tyska: 4%, mindre än 3%: ryska, asiatiska språk, somaliska, kurdiska och polska. Vi ser även att 29% av föräldrarna talar landets majoritetsspråk, antagligen för att Sverige och Polen har många familjer där flera språk talas. Samma grupp i det italienska urvalet ligger på 3%. Uppmärksamma att i Italien var det 7 olika MM.

3. Språkliga vanor hos utländska föräldrar

Överlag talar 75% av de 119 föräldrarna **ofta** med sina barn i MM. När endast Italien och Polen inräknas (utesluter Sverige) menar 41% av föräldrarna att de talar **ofta** med deras barn i värdlandets språk.

Ytterligare belyser vi att **33%** av de intervjuade föräldrarna angav att de läste för sina barn i deras MM (endast 2% i det Italienska urvalet), medan **37%** angav att de läste för sitt barn i värdlandets språk (40% av det Italienska urvalet). **Sammanlagt 41%** av föräldrarna låter sina barn se filmer i MM, medan **62%** föredrar att de ser en film i L2.

4. Föräldrarnas åsikt om lärande av ett andraspråk vid tidig ålder

Vi understryker att sammanlagt **57%** av föräldrarna tror att det är viktigt att befästa deras egna MM för lärande av ett andraspråk. Mer specifikt är datan fördelad enligt följande: **75% POLEN; 57% SVERIGE; 40% ITALIEN** (medan **53% av de** tycker att det är onödigt att befästa MM innan exponering till andraspråk).

Uppmärksamma däremot att frågan: "*Tror du att förstärkningen av L2 kan ha negativa effekter på barnets lärande av modersmålet?*": svarade 83% av föräldrarna NEJ.

5. Hur en förälder kan uppmuntra barnets tvåspråkiga utveckling

Vi understryker den genomsnittliga fördelningen av alla partners för varje punkt: de flesta föräldrarna betonade att talandet av MM i hemmet representerar det bästa sättet att uppmuntra tvåspråkig utveckling hos barnet (50%); följt av att uppmuntra integration med barn från värdlandet (25% och genom att läsa för barnet i MM (22%). Slutligen stöder 20% att det är viktigt att tala L2 hemma och att låta barn se på filmer i L2 (15%).

Sammanfattningsvis har vi observerat att några familjer önskar att uppfostra tvåspråkiga barn och att ge dem möjligheten att lära sig deras egna modersmål liksom majoritetsspråk.

Däremot är en ansevärd grupp av de oroliga att en för tidig exponering till två språk kan påverka den generella språkförmågan och i ett bredare perspektiv, deras kognitiva utveckling. Därför tror vi att det bör vara ett viktigt mål i det nuvarande projektet att tillföra korrekt information om tvåspråkig utveckling särskilt till de föräldrar som upplevs vara mindre i